

Maharrəm Səmkirli.
AYB-nin və AJB-nin
üzvü

Bu mövzuda xeyli yazı yazmışam. Amma nəticəsi olmayıb. Məna elə gəlir ki, belə getmə heç olmayacaq da. Bunu tam əminliklə deyirəm. Bu yerdə deyiblər ey, aşıq gördüyünü çağırır. Mən aşıq deyiləm. Ancaq aşıq yaradıcılığına və musiqisinə böyük saygım var. "Yanıq Kərəm"ə, "Ruhani"ə saatlarla oturub qulaq asaram, yəni də doymam. Bu başa məsələdir. Mənim toxunduğum məsələ dövlətimizin rəmzlərinə qarşı vətəndaşlarımızın laqeyidliyi, hörmətsizliyi məsələsidir. Dəqiq bilərəm ki, bu yazını oxuyan bəzi adameçilər mənə yağlı bir söyüş söyüb, işi-gücü qurtarmış biri kimi ələ salıb güləcləklər. Kim necə qəbul edir etsin, mən fikirlərimi dəyişməyəcəyəm. Oxuculara çatdıracağam. Bu mənim vətəndaşlıq (bu borc hər kəsin olmalıdır) borcudur.

Nəhayət, keçirəm mənə dəfələri eləmə qələm almağa məcbur edən mövzuya. SSRİ adlı bir xalqlar höksxanası dağıldıqdan sonra müstəqilliklərini elan etmiş "qardaş respublikalar" öz iqtisadi, siyasi sistemlərini yaratmağa başladılar. Bəzi respublikalar dünya təcrübəsindən ağılla istifadə edib uğurlu noticələr əldə etdilər.

Özlərinin milli valyutalarını dövrüyyəyə buraxdılar.

Mələmdür ki, milli valyuta dövrüyyəyə buraxılarkən onun həcmi ölkədə iqtisad olunan ömrtə kütləsinə uyğun tənzimlənir, əgər hesablamamı düzgün və dəqiq aparmaq mümkün deyilsə, onda milli pul tarazlığı dövrüyyəyə hissə-hissə buraxılır.

Rəmzlərimizə hörmət edək

Bizdən fərqli olaraq

yeni yaranan bəzi respublikalar dövrüyyəyə ilk olaraq kuponlar buraxdılar və sonra milli valyuta kuponlarına nisbətən dəyişdirilərək dövrüyyə valyutaya çevrildilər. Amma Azərbaycan bir az da irəli gedib bir başa milli valyutası olan manatı dövrüyyəyə buraxdı. İlk vaxtlarda manatın ABŞ dollarına nisbətən alıcılıq qabiliyyəti bəzi dövlətlərlə müqaisədə çox yaxşı idi. Hətta 80 qəpik bir dollar idi. Lakin bu nisbət uzun sürmədi və get-gedə manatın məzənnəsi aşağı düşməyə başladı. Çıxış yolunu dövlət yeni pul vahidi buraxmaqda gördü. Və yeni manat dövrüyyəyə buraxıldı. Bir müddət hər iki pul bazarda paralel işləməyə başladı və yeni manatı kəhəndən fərqləndirmək üçün yeni manat ifadəsi işləndi. Amma çox-çox təəssüf ki, deyilirdə də, yazılışda da öz ana dilimizdə yox, ingiliscə AZN oldu. Bir ildən sonra kəhna pul vahidi tamamilə dövrüyyədən çıxarıldı, meydana qaldı tək yeni manat. Ancaq pulun dəyişməsinə dövlət illər keçib, yəni rəsmi və qeyri-rəsmi yazışmalarda AZN yazılır. AZN-lə bağlı şahidi olduğum bir hadisəni burda yazmasam olmaz. Keçən il yaxın dostumun oğlunun toyunda idim. Nəmə qutusunun başında tanıdığım bir qəzet redaktoru ilə qarşılaşdım.

Xoş-beşdən sonra

tələsidiyini dedi və zərfin üstünə 50 AZN yazanda olından tutdum və dedim: Dostum, bura Azərbaycan dır və onun da bir pul vahidi var. Sonin AZN yazmağın heç tutduğun vəzifəyə yaramır. Bir balaca qızardı və sönmək bir töbəssümlə: - Düz deyirsən, gərək dilimizin saflığını biz jurnalistlər qoruyaq.

Baxın, jurnalist, yazıçı, atım, müəllim aradan illər keçməsinə baxmayaraq bu gün də ingiliscə AZN de-

yirsə, yazırsa bizim başımızın qapaza böyük ehtiyacı var. O gün REALTV-də məzənnəyə baxıram, onlar da xarici valyutaların Azərbaycan manatına nisbətini AZN-lə göstərirlər. Görəsən bizim özüümü- zə qarşı biganəliyimiz, laqeyidliyimiz haradan gəlir, nədən qaynaqlanır?!

Hər zaman hansı səbəblərdənsə hər bir dövlət müəyyən dövrlərdə valyutalarını təzəyləyir, ya da dövrüyyəyə daha iri pullar buraxırlar. Vaxtiyyə bizdə olduğu kimi qonşu Rusiyada, Türkiyədə də pul islahatları keçirildi. Onlarda da kəhna pullar dövrüyyədən çıxana kimi yeni rus rublu, yeni türk lirəsi ifadələri işləndi. Özü də öz dillərində.

Bizdə pulun dəyişdirilməsindən illər keçib, amma biz hələ də AZN yazırıq, AZN deyirik. Biz kimi və nəyi gözləyirik? Bəlkə pul islahatının necə aparılmasından xəbərimiz yoxdur? Bəlkə bunun üçün hansısa böyük ölkələrdən, müxtəlif beynəlxalq təşkilatların yardımına icazəsini almalıyıq? Əgər doğurdan da elə bir şey varsa onda bizim müstəqilliyimiz harda qaldı? Məna görə bunun birçə səbəbi var. Bu da bizim hoqqabazlığımız və dövlət rəmzlərimizə sayğısızlığımızdır.

Deyir, ilan vuran ala çatdın qorxar. Biz də hər şeydən qorxuruq. Vaxt varıydı Milli bankımız Azərbaycan Milli bankı adlandırdı. Bu addan beynəlxalq qurumlarla hansısa ciqçlandı və Azərbaycan dövlətinin qarşısına belə bir tələb qoydu ki, milli adını götürməlisən. Və biz də üzüyola, sözbə baxan olduğumuza görə Milli bankı elə həmin anda elədik Beynəlxalq Bank. Allah dövlətimizə və millətimizə xeyirli eləsin.

Bu gün Azərbaycanda bir valyuta- manat dövrüyyəyədir. Bundan başqa milli pul mövcud deyil. Hər hansısa rəqəmin arxasında AZN yazmaq Azərbaycan dilinə, Anayasasına, milli pul vahidinə hö-

rmətsizlikdir. Necə ki, vaxtılıq hörmətsizlik edib 10.000 manata "Sirvan", 1000 manata "Məmməd", 500 manata "Nizami", 25 manara "Qız qalası" və s. deyirdik. Güni bu gün də 20 qəpiyə, "Məmməd", 10 qəpiyə "Nizami" deyionlər var.

Milli valyuta

müstəqil dövlətin ən önəmli atributlarından biridir. Biz vətəndaş olaraq müstəqil dövlətimizə və onun atributlarına hörmət etməli, onları yad təsirlərdən ailmizi, özüümü- z qoruyan kimi qorumalıyıq. Bu bizim müqəddəs borcumuz olmalıdır. Hər birimizə evinin girocoyunda üç rənkli bayrağımız asılmalıdır. Çöldən içəri girocda bayrağın altından keçməli- yik və qürur duymalıyıq ki, bayrağımız başımızın üstündədir. Şəxson mən evimin girocoyunda bayrağımı asmışam. Özümdə, ailəmdə, qonaq- qaram da ələ grib- çıxanda bayrağın altından keçirəm. Və mən hiss ediorəm ki, ürəkliyəm, möğrəram, yenilməzəm, qürurluyam və alınmaz qalamda yaşayıram. Ona görə ki, başımın üstündə bayrağım var. Məndən olsa, toy məclislərində (hələ ki, koronavirusa görə toylar keçirilmir, İnşallah, bu bələdan sağsalamat qurtararaq, yəni toy şənliklərimiz başlayar) boylə golinin başımın üstündə bayraq asardım, nigəh aktına qol cəkəndən sonra gənclərin bayrağı öpüb möhkəm aile olacaqlarına and içirdilər. Necə ki Prezident bayrağı öpüb and içir. Məna elə gəlir ki, toylarda bu mərasimi həyata keçirsək gənclər qurduqları müqəddəs yeni aile dünyasının məsuliyyətini daha yaxşı dərək ediorlər. Ölkədə boşanmaların sayı azalar, hər bir gənc qurduğu aileyə müqəddəs bir varlıq kimi baxar, onun qədərini bilər.

Vətəndaş olaraq gəlin dövlətimizi və onun rəmzlərini sevek, qoruyaq!